

METODOLOŠKI PRIRUČNIK

Kako efektivno poučavati o zelenim temama

Co-funded by
the European Union

Impressum

Naziv projekta: Raising Awareness for a Greener Tomorrow

Program: Erasmus+ KA210 u području obrazovanja odraslih

Referentni broj projekta: 2023-1-HR01-KA210-ADU-000155794

Koordinator projekta: GKP ČAKOM d.o.o. (Hrvatska)

Partneri na projektu: Pučko otvoreno učilište Čakovec (Hrvatska), Narodno učilište Lendava (Slovenija), Učilište za cjeloživotno obrazovanje Vanco Prke (Sjeverna Makedonija)

Mrežna stranica projekta: ragt.cakom.hr

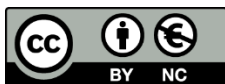
Naslov publikacije: Metodološki priručnik: Kako efektivno poučavati o zelenim temama.

Sažetak: Cilj ovog metodološkog priručnika je ponuditi edukatorima odraslih sveobuhvatnu metodologiju učenja o gospodarenju otpadom, zaštiti okoliša te zdravstvenim rizicima povezanim s otpadom. Također je namijenjen lokalnim zajednicama i dionicima u sektoru gospodarenja otpadom i očuvanja okoliša.

Co-funded by
the European Union

Izjava o odricanju odgovornosti: Financirano sredstvima Europske unije. Iznesena mišljenja i stavovi odražavaju isključivo stav autora i ne moraju se podudarati sa stavovima Europske unije ili Agencije za mobilnost i programe EU (AMPEU). Ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje bespovratna sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Autorska prava: Ova publikacija je licencirana javnosti pod licencom Creative Commons Autorstvo (CC BY-NC 4.0).

Napomena: Nalazi i podaci predstavljeni u ovom priručniku su relevantniji i primjereniji za ciljeve projekta RAGT. Potičemo vas da naučite više o predstavljenim temama klikom na ikone poveznica u tekstu ili vlastitim dodatnim istraživanjem.

Fotografije: Izvori / autori su dostupni u tekstu ili u alt oznaci fotografija.

Naslovnica: White Noiise, dostupno na <https://www.pexels.com/photo/water-droplets-on-green-leaf-12226899/>.

Projekt Raising Awareness for a Greener Tomorrow (hrv. Podizanje svijesti za zeleniju sutrašnjicu, skraćeno RAGT) je Erasmus+ projekt koji spada u kategoriji malog partnerstva u području obrazovanja odraslih koji ima za cilj poboljšati kompetencije edukatora i osoblja za obrazovanje odraslih, stvoriti prilike za učenje za odrasle polaznike, potaknuti suradnju i razmjenu znanja o zelenim temama, podići svijest i promicati održive prakse te razviti inovativne obrazovne resurse. Projekt će razviti metodološki priručnik za edukatore, kurikulum za odrasle polaznike i digitalni obrazovno-informativni alat za pomoć pri razvrstavanju otpada. Primarne ciljne skupine projekta su edukatori i osoblje za obrazovanje odraslih, kao i odrasli polaznici, dok su sekundarne ciljne skupine lokalne zajednice, dionici u sektorima gospodarenja otpadom i okolišem, partnerske institucije i njihovo osoblje te druge institucije za obrazovanje odraslih i ostali edukatori.

Partnerski konzorcij

GKP ČAKOM d.o.o. (Hrvatska)

GKP ČAKOM d.o.o. je javno poduzeće sa sjedištem u Čakovcu koje se primarno bavi gospodarenjem otpadom. Glavne aktivnosti organizacije uključuju učinkovito prikupljanje, zbrinjavanje i obradu otpada, s naglaskom na ekološku održivost. ČAKOM provodi edukativne kampanje za podizanje javne svijesti o pravilnom rukovanju otpadom i očuvanju okoliša, znatno pridonoseći ekološkoj dobrobiti regije u kojoj djeluje.

WEB

Pučko Otvoreno Učilište Čakovec (Hrvatska)

POU Čakovec poznat je po pružanju širokog spektra obrazovnih programa u obrazovanju odraslih. Nudi mogućnosti formalnog i neformalnog učenja, ciljajući na raznolike skupine polaznika, uključujući ranjive skupine. POU je snažno posvećen inkluzivnom obrazovanju i aktivno sudjeluje u nekoliko EU projekata, posebice onih koji se fokusiraju na probleme u okolišu i održivost.

WEB FACEBOOK INSTAGRAM

Narodno učilište Lendava (Slovenija)

Narodno učilište Lendava specializirano je za obrazovanje odraslih te nudi širok spektar obrazovnih programa i aktivnosti. Njihovi raznoliki programi usmjereni su na zadovoljavanje obrazovnih potrebe raznolike baze odraslih polaznika. Učilište djeluje u raznim nacionalnim i međunarodnim projektima, naglašavajući inovativne obrazovne metode i međukulturnu suradnju.

WEB FACEBOOK

Učilište za cjeloživotno obrazovanje Vanco Prke (Sjeverna Makedonija)

Učilište je posvećeno obrazovanju odraslih, s fokusom na neformalno obrazovanje i cjeloživotno učenje. Kurikulum Učilišta uključuje raznovrsne programe vezane uz obrazovanje o okolišu, poput ekoloških standarda, gospodarenja otpadom i obnovljivih izvora energije, uključujući instalaciju solarnih sustava. Učilište teži osposobiti polaznike praktičnim vještinama i znanjem relevantnim za suvremene ekološke izazove.

WEB FACEBOOK

Sadržaj

Metodološki priručnik za edukatore odraslih polaznika	1
1. Uvod	2
1.1 Ciljevi obrazovanja o gospodarenju otpadom	3
1.2 Važnost obrazovanja odraslih	3
2. Obrazovna načela	5
3. Metodologija poučavanja i didaktički pristupi	7
4. Planiranje lekcija	10
4.1. Faza početka	11
4.2 Praktične radionice	11
4.3 Projektno učenje	13
4.4 Integracija digitalnih oblika učenja	14
5. Prilagođavanje lekcija različitim polaznicima	16
5.1 Početna analiza sudionika	17
5.2 Prilagođavanje nastavnih metoda	17
5.3 Stvaranje inkluzivnog obrazovnog okruženja	18
5.4 Korištenje tehnologije i digitalnih alata	18
5.5 Kontinuirano praćenje i prilagodba	19
6. Korištenje tehnologije	20
6.1 Online platforme za učenje i poučavanje	21
6.2 Interaktivni sadržaj i alati	21
6.3 Alati i platforme za suradnju	22
6.4 Korištenje naprednih tehnologija	22
6.5 Praćenje i evaluacija	23

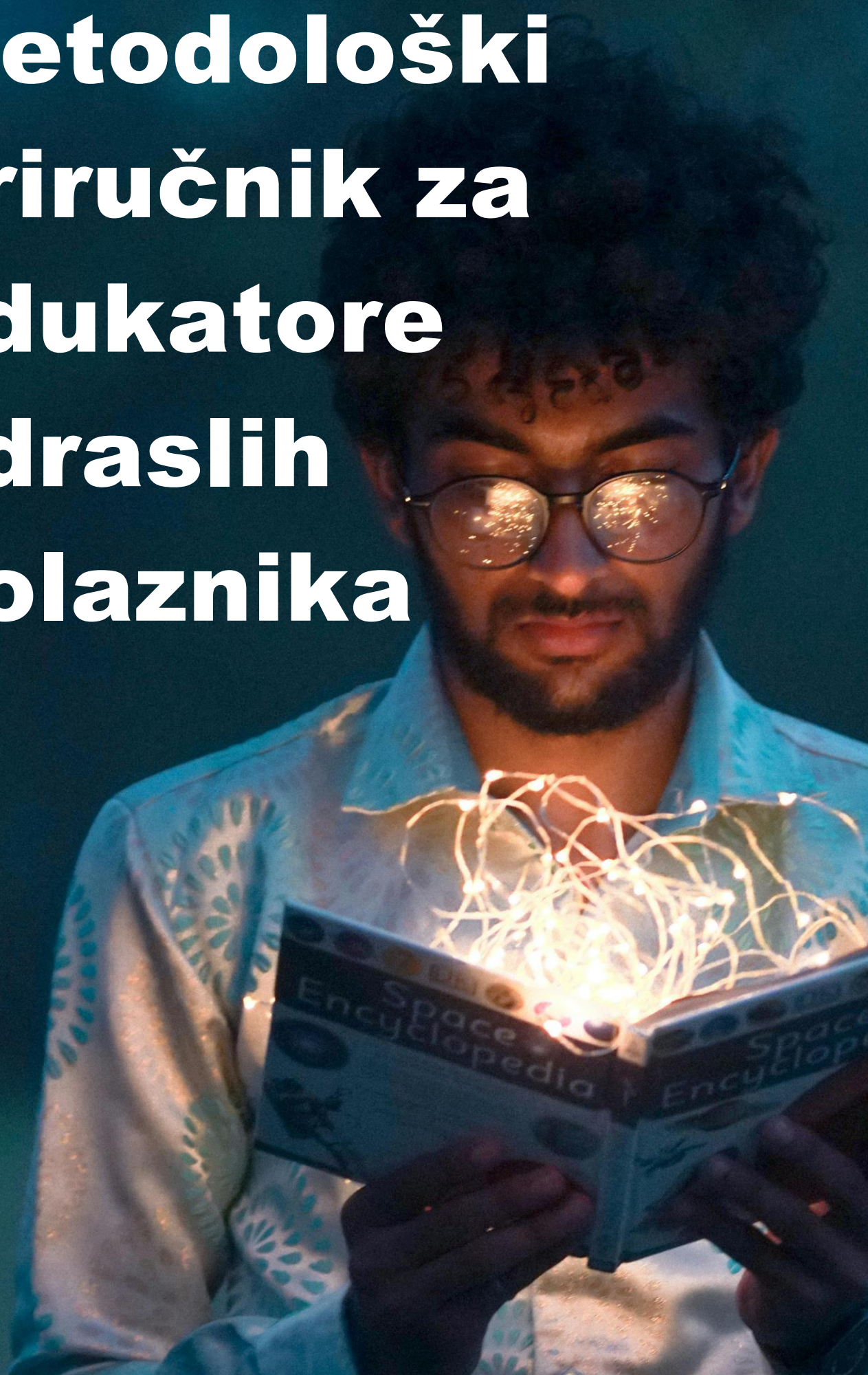
7. Resursi i materijali	24
7.1 Online platforme za učenje i poučavanje	25
7.2 Interaktivni sadržaj i alati	25
7.3 Alati i platforme za suradnju	25
7.4 Korištenje naprednih tehnologija	26
7.5 Praćenje i evaluacija	26
7.6 Opći resursi o gospodarenju otpadom i održivom razvoju	26
7.7 Obrazovni pristupi i metode za odrasle.....	26
7.8 Online platforme za učenje i poučavanje	27
7.9 Alati i platforme za suradnju	27
7.10 Resursi o gospodarenju otpadom u Sloveniji, Hrvatskoj i Sjevernoj Makedoniji	28
7.11 Dodatni izvori i resursi	29
8. Procjena i evaluacija	30
8.1 Svrha i ciljevi evaluacije	31
8.2 Vrste evaluacija.....	31
8.3 Metode procjene.....	32
8.4 Alati za procjenu	32
8.5 Povratne informacije i napredak.....	33
8.6 Uključivanje polaznika u procjenu	33

**Netko danas sjedi u hladu
jer je netko drugi davno
posadio drvo.**

Warren Buffett

Naslovna fotografija: Kaushal Moradiya, dostupno na:
<https://www.pexels.com/photo/man-holding-book-2781100/>.

Metodološki priručnik za edukatore odraslih polaznika

1. Uvod

Format ovog priručnika osmišljen je kako bi odgovorio na specifične potrebe edukatora i polaznika u području obrazovanja o zaštiti okoliša. Fokusirajući se na praktičnost, fleksibilnost, angažman, pristupačnost i kontinuirano unapređenje, priručnik se ističe kao učinkovitiji i korisniji alat u usporedbi s tradicionalnim knjigama ili standardnim priručnicima. Ovakav pristup osigurava da su edukatori temeljito pripremljeni za inspiriranje i osnaživanje polaznika u primjeni održivih praksi i doprinosu očuvanju okoliša.

1.1 Ciljevi obrazovanja o gospodarenju otpadom

Obrazovanje ima presudnu ulogu u promicanju održivog razvoja, potičući svijest i odgovorno postupanje s otpadom. Razumijevanje ekoloških i zdravstvenih posljedica nepravilnog zbrinjavanja otpada omogućuje pojedincima da donose informirane odluke koje pridonose zdravijem okolišu i planetu.

Održivo gospodarenje otpadom podrazumijeva smanjenje otpada na samom izvoru kroz prakse kao što su smanjenje ambalaže, ponovna upotreba predmeta i recikliranje. Programi recikliranja koji razvrstavaju otpad po kategorijama kao što su plastika, staklo, papir i metal, usmjeravaju materijale dalje od odlagališta i omogućuju stvaranje novih proizvoda.

Ključno je podizati svijest o zdravstvenim rizicima povezanim s nepravilnim gospodarenjem otpadom. Zagađenje uzrokovano odlagalištima i nepravilnim odlaganjem može uzrokovati bolesti, respiratorne probleme i trovanje teškim metalima. Promicanje preventivnih mjera, poput odvojenog prikupljanja otpada, kompostiranja i smanjenja upotrebe opasnih tvari, može ublažiti ove rizike.

1.2 Važnost obrazovanja odraslih

Odrasli imaju velik utjecaj na ponašanje djece i tinejdžera. Primjenom održivih

praksi gospodarenja otpadom u vlastitim domovima i zajednicama, mogu potaknuti mlađe generacije da usvoje ove navike. Osim toga, odrasli raspolažu vrijednim životnim iskustvima i znanjima koje mogu podijeliti s drugima.

Obrazovanje je moćan alat za promjenu ponašanja. Obrazovanje odraslih ima ključnu ulogu u podizanju javne svijesti o pitanjima okoliša i pokretanju održivih praksi. Proširenjem znanja o gospodarenju otpadom, pojedinci su skloniji usvajanju ekološki prihvatljivih ponašanja. Uspostava programa osposobljavanja u formalnim i neformalnim obrazovnim okvirima ključna je za podizanje svijesti i poticanje angažiranosti. Interaktivne metode učenja, poput radionica, igara i projekata, potiču aktivno sudjelovanje. Suradnja s lokalnim vlastima, nevladinim organizacijama i poslovnim subjektima može podržati i širiti obrazovne programe.

Digitalne platforme, aplikacije i online alati mogu olakšati širenje informacija i podizanje svijesti o gospodarenju otpadom. Tehnologija se može koristiti i za praćenje te procjenu učinkovitosti obrazovnih programa, što omogućava potrebne prilagodbe.

Praktični koraci za održivo gospodarenje otpadom

- **Sustav razdvajanja kod kuće:** Uspostavite sustav s odgovarajućim spremnicima za različite vrste otpada (papir, plastika, staklo, organski otpad).
- **Kompostiranje:** Postavite i održavajte komposter kako biste organski otpad pretvorili u vrijedno gnojivo.
- **Recikliranje i ponovna uporaba:** Organizirajte radionice koje se fokusiraju na recikliranje i ponovno korištenje otpadnih materijala za stvaranje novih proizvoda.
- **Obrazovni resursi:** Razvijte sveobuhvatne priručnike, vodiče, online izvore i mreže za podršku edukatorima i polaznicima.

2. Obrazovna načela

Kako bismo postigli izvrsnost u obrazovanju o zaštiti okoliša i održivom razvoju, slijedimo sljedeća temeljna načela:

1. **Aktivno sudjelovanje:** Potaknite uključivanje svih sudionika u proces učenja kako biste ojačali njihovu predanost i angažman.
2. **Informirano djelovanje:** Motivirajte sudionike da donose informirane odluke i poduzimaju konkretne korake u rješavanju izazova povezanih s održivošću.
3. **Suradnja u zajednici:** Potaknite međusobnu suradnju među sudionicima te suradnju sa širom zajednicom u pronalaženju rješenja.
4. **Kritičko razmišljanje:** Podržite sudionike u razvoju kritičkog razmišljanja i otvorenosti prema promjenama.
5. **Društvena osviještenost:** Promičite razumijevanje društvenih aspekata i praksi vezanih uz pitanja održivosti.
6. **Dijeljenje iskustava:** Potičite sudionike da međusobno dijele svoja iskustva, uspjehe i izazove kako bi učili jedni od drugih i pružali podršku.
7. **Inovacija:** Potaknite kontinuirano istraživanje, isprobavanje novih pristupa te dijeljenje inovativnih rješenja.
8. **Kontinuirano unaprjeđivanje:** Naglasite važnost redovitog praćenja i evaluacije programa kako bi se osigurala njegova učinkovitost i održivost.

3.

**Metodologija
poučavanja i
didaktički
pristupi**

Prilikom edukacije o gospodarenju otpadom, važno je primjenjivati različite didaktičke pristupe koji potiču sveobuhvatno razumijevanje i aktivno sudjelovanje polaznika. Među najdjelotvornijim metodama su interaktivne radionice, projektno učenje te korištenje digitalnih alata.

Interaktivne radionice osobito su korisne jer omogućuju polaznicima stjecanje praktičnog iskustva i produbljivanje znanja putem aktivnog sudjelovanja. Primjerice, u radionici o recikliranju, sudionici donose različite vrste otpada iz svojih kućanstava i uče kako pravilno razvrstati otpad u odgovarajuće spremnike. Ova praktična vježba uključuje prepoznavanje različitih materijala poput plastike, papira, stakla i metala te njihovo ispravno razvrstavanje. Slično, radionica o kompostiranju može demonstrirati postupak postavljanja kompostera, pri čemu sudionici dodaju biološki otpad, poput ostataka hrane i vrtnog otpada, te uče o procesu razgradnje i važnosti pravilnog kompostiranja za smanjenje količine otpada na odlagalištima. Radionice o ponovnoj uporabi materijala mogu biti vrlo zanimljive i poticajne, pri čemu sudionici izrađuju korisne predmete od otpadnih materijala, poput torbi od stare odjeće ili ukrasa od plastičnih boca.

Rasprave imaju ključnu ulogu u ovim radionicama. Sudionici mogu raspravljati o lokalnim praksama gospodarenja otpadom, dijeliti pozitivne primjere i predlagati moguća poboljšanja. Grupne rasprave o izazovima s kojima se sudionici suočavaju kod razvrstavanja otpada kod kuće te pronalaženje zajedničkih rješenja također mogu biti vrlo korisne. Praktični primjeri, poput uspješnih priča iz različitih zajednica ili poduzeća s učinkovitim sustavima gospodarenja otpadom, mogu potaknuti sudionike na uvođenje sličnih praksi u svojoj zajednici.

Projektno učenje također je učinkovit pristup koji potiče polaznike na razvoj vlastitih projekata vezanih uz gospodarenje otpadom. To može uključivati planiranje i postavljanje školskih vrtova koristeći kompost od biootpada kao gnojivo, organiziranje lokalnih akcija čišćenja ili provedbu kampanja za smanjenje upotrebe plastike za jednokratnu upotrebu u lokalnim trgovinama, školama i poduzećima. Tijekom provedbe, sudionici prikupljaju potrebne resurse, surađuju s lokalnim vlastima, poduzećima i članovima zajednice te

prate napredak svojih projekata. Zatim evaluiraju rezultate svojih projekata u odnosu na postavljene ciljeve, identificiraju postignuća i utvrđuju područja za poboljšanje. Javne prezentacije ovih projekata mogu pomoći u dijeljenju rezultata s širom zajednicom, prikazujući utjecaj i potičući šire sudjelovanje.

Integracija digitalnih metoda učenja omogućuje pristup informacijama i interaktivnim sadržajima, potičući suradnju i komunikaciju među polaznicima. Online platforme poput Moodlea ili Google Classrooma mogu se koristiti za pristup nastavnim materijalima, sudjelovanje u forumima i predaju zadataka. Online radionice putem platformi poput Zooma ili Microsoft Teamsa omogućuju sudionicima sudjelovanje u realnim interaktivnim vježbama i raspravama. Interaktivni sadržaji, poput video predavanja o konceptima gospodarenja otpadom, mogu se pristupiti bilo kad i bilo gdje, omogućujući polaznicima da uče vlastitim tempom. Online kvizovi i igre, koristeći alate poput Kahoota ili Mentimetra, mogu testirati znanje i poticati učenje kroz zabavne i edukativne aktivnosti.

Digitalni alati za suradnju, poput Google Dokumenta, Trella ili Slacka, olakšavaju timski rad i koordinaciju projekata, omogućujući sudionicima dijeljenje dokumenata, praćenje zadataka i komunikaciju u stvarnom vremenu. Društvene mreže također se mogu iskoristiti za promociju projekata, dijeljenje rezultata i poticanje javnog sudjelovanja u održivim praksama.

Kombinacija ovih didaktičkih pristupa, nastavnih metoda i digitalnih alata za učenje presudna je za učinkovito obrazovanje o gospodarenju otpadom. Interaktivne radionice i projektno učenje pružaju iskustvo iz prve ruke i potiču aktivno sudjelovanje, dok digitalni alati i sadržaji olakšavaju pristup informacijama i potiču interakciju.

4. Planiranje lekcija

Planiranje lekcija o održivom gospodarenju otpadom zahtijeva detaljan pristup koji kombinira teoriju i praksu te potiče aktivno sudjelovanje, kritičko razmišljanje i provođenje održivih akcija. U nastavku slijedi detaljan opis planiranja lekcija, temeljen na obrazovnim načelima i metodama predstavljenima u ovom priručniku.

4.1. Faza početka

4.1.1 Ciljevi i svrha

- ❖ **Predstavljanje ciljeva:** Na početku lekcije važno je jasno objasniti ciljeve edukacije. Edukator bi trebao objasniti zašto je održivo gospodarenje otpadom ključno za očuvanje okoliša i zaštitu ljudskog zdravlja. Ciljevi uključuju smanjenje količine otpada, povećanje stope recikliranja i podizanje svijesti o održivim praksama.
- ❖ **Važnost teme:** Potrebno je naglasiti relevantnost teme kako za pojedince, tako i za zajednice, te njen širi utjecaj na globalni okoliš.

4.1.2 Uvodna aktivnost

- ❖ **Kviz ili upitnik:** Kratki kviz ili upitnik procjenjuje početno znanje sudionika o gospodarenju otpadom. Ova aktivnost služi i kao uvod u temu, potičući interes i angažman sudionika.
- ❖ **Rasprava:** Sudionici dijele svoja očekivanja i iskustva vezana uz gospodarenje otpadom, što im pomaže povezati temu lekcije s vlastitim svakodnevnim životom.

4.2 Praktične radionice

4.2.1 Kompostiranje kod kuće

a. Postavljanje kompostera

- ❖ **Odabir lokacije:** Edukator vodi sudionike kroz proces odabira prikladnog mjesta za komposter, uzimajući u obzir čimbenike poput pristupačnosti, drenaže i zaštite od vremenskih uvjeta.

- ❖ **Vrste kompostera:** Uvod u različite vrste kompostera (domaći, kupljeni, vrtni komposter). Rasprava o prednostima i nedostacima svake vrste, uključujući troškove i zahtjeve za održavanje.
- ❖ **Materijali za kompostiranje:** Popis materijala koji su pogodni za kompostiranje (npr. ostaci hrane, lišće, trava) i onih koji nisu (npr. meso, mliječni proizvodi). Objašnjenje zašto određeni materijali nisu prikladni za kompostiranje.

b. Praktične vježbe održavanja kompostera

- ❖ **Slaganje slojeva:** Sudionici uče kako pravilno slagati slojeve smeđih (ugljik) i zelenih (dušik) materijala. Vježbe uključuju stvarno slaganje komposta.
- ❖ **Miješanje i okretanje:** Demonstracija tehnika za redovito miješanje i okretanje komposta. Sudionici prakticiraju ove tehnike kako bi ubrzali proces razgradnje i spriječili neugodne mirise.
- ❖ **Vlažnost i ventilacija:** Učenje o održavanju optimalne vlažnosti i ventilacije u komposteru. Sudionici mjere razinu vlažnosti te uče kako prilagoditi uvjete dodavanjem suhog ili vlažnog materijala.

c. Pravilno kompostiranje različitih vrsta organskog otpada

- ❖ **Kuhinjski otpad:** Kako kompostirati ostatke voća, povrća, talog od kave, ljuske od jaja i druge kuhinjske otpatke. Rasprava o pravilnom omjeru smeđih i zelenih materijala.
- ❖ **Vrtni otpad:** Učenje kako kompostirati travu, lišće, biljne ostatke i drugi vrtni otpad. Praktična radionica u kojoj sudionici donose uzorke vrtnog otpada i dodaju ih komposteru.
- ❖ **Problematicni otpad:** Rasprava o tome kako zbrinuti otpad koji se teško kompostira (npr. korov, bolesne biljke). Sudionici uče kako postupati s takvim otpadom na siguran način.

4.2.2 Recikliranje

a. Praktične vježbe pravilnog sortiranja otpada

- ❖ **Identifikacija materijala:** Sudionici uče prepoznati različite vrste materijala (plastika, papir, staklo, metali) i njihova svojstva koja utječu

na recikliranje. Praktične vježbe uključuju identifikaciju materijala kroz vizualne i taktilne testove.

- ❖ **Sakupljanje i razvrstavanje:** Praktične vježbe o pravilnom razvrstavanju otpada u odgovarajuće spremnike. Sudionici donose različite vrste otpada i razvrstavaju ih pod nadzorom edukatora.

b. Demonstracija procesa recikliranja

- ❖ **Obrada materijala:** Demonstracija procesa obrade različitih materijala u reciklažnim postrojenjima. Sudionici uče kako se otpad pretvara u nove sirovine putem videa ili posjeta postrojenju.
- ❖ **Upotreba recikliranih materijala:** Prezentacija proizvoda izrađenih od recikliranih materijala (papir, plastika, staklo, metali). Rasprava o važnosti korištenja recikliranih proizvoda radi očuvanja prirodnih resursa.

c. Podizanje svijesti o važnosti recikliranja

- ❖ **Ekološki utjecaj:** Prezentacija podataka o smanjenju emisije stakleničkih plinova, uštedi energije i očuvanju prirodnih resursa putem recikliranja. Sudionici pripremaju plakate ili prezentacije na ovu temu.
- ❖ **Ekonomski aspekti:** Rasprava o ekonomskim prednostima recikliranja, uključujući otvaranje novih radnih mjesta i promicanje održivog gospodarstva. Sudionici izrađuju analize troškova i koristi recikliranja.

4.3 Projektno učenje

a. Planiranje projekta

- ❖ **Školski vrtovi:** Sudionici dizajniraju školske vrtove koristeći kompost. Praktične aktivnosti uključuju odabir biljaka, pripremu tla i postavljanje komposter.
- ❖ **Lokalne akcije čišćenja:** Organiziranje čišćenja u zajednicama. Sudionici planiraju i promoviraju događaj, prikupljaju volontere i organiziraju logistiku.
- ❖ **Kampanje za smanjenje plastike:** Sudionici planiraju kampanje za smanjenje upotrebe plastike, izrađuju promotivne materijale, provode ankete i organiziraju radionice za podizanje svijesti.

b. Provedba projekta

- ❖ **Mobilizacija resursa:** Pribavljanje potrebnih resursa za projekte. Sudionici uče o financiranju, donacijama i sponzorstvima te nabavi materijala.
- ❖ **Uključivanje zajednice:** Uključivanje lokalnih vlasti, poduzeća i članova zajednice. Sudionici organiziraju sastanke, prezentacije i radionice za uključivanje zajednice.
- ❖ **Praćenje napretka:** Bilježenje napretka projekata. Sudionici vode dnevnike, pripremaju izvješća i redovito procjenjuju postignute rezultate.

c. Evaluacija i prezentacija

- ❖ **Evaluacija uspješnosti:** Evaluacija postignutih ciljeva. Sudionici pripremaju evaluacijske obrasce, analiziraju podatke i pripremaju završna izvješća.
- ❖ **Javne prezentacije:** Prezentacija projekata široj javnosti. Sudionici organiziraju događaje za predstavljanje svojih postignuća i utjecaja svojih projekata. Korištenje multimedijalnih prezentacija, postera i praktičnih demonstracija.

4.4 Integracija digitalnih oblika učenja

a. Online platforme

- ❖ **E-učionice:** Korištenje online platformi kao što su Moodle ili Google Classroom za pristup nastavnim materijalima, sudjelovanje u forumima i predaju zadataka. Edukator redovito ažurira sadržaj i komunicira s polaznicima putem platforme.
- ❖ **Online radionice:** Interaktivne radionice putem videokonferencijskih platformi poput Zooma ili Microsoft Teamsa. Sudionici sudjeluju u realnom vremenu, postavljaju pitanja i raspravljaju.

b. Interaktivni alati

- ❖ **Simulacije i igre:** Uključivanje interaktivnih simulacija ili edukativnih igara vezanih uz održivo gospodarenje otpadom. Sudionici mogu sudjelovati u virtualnom razvrstavanju otpada, simulacijama

kompostiranja ili scenarijima utjecaja na okoliš. Ovi alati omogućuju praktično iskustvo i jačaju teorijsko znanje kroz praksu.

- ❖ **Kvizovi i ankete:** Korištenje digitalnih alata poput Kahoota, Mentimetra ili Google Forms za kvizove i ankete tijekom lekcija. Ovi alati pružaju trenutne povratne informacije, potiču interakciju i omogućuju edukatoru da u stvarnom vremenu procijeni razumijevanje sudionika.
- ❖ **Virtualni obilasci:** Organiziranje virtualnih obilazaka postrojenja za reciklažu, kompostana ili centara za održivo gospodarenje otpadom. Ovi obilasci mogu biti unaprijed snimljeni ili izvedeni uživo, omogućujući sudionicima imerzivno iskustvo u procesima o kojima uče, bez potrebe za fizičkim posjetama.

5.

Prilagođavanje

lekcija

razliĉitim

polaznicima

Prilagodba lekcija za odrasle polaznike ključna je za postizanje obrazovnih ciljeva i osiguranje učinkovitog obrazovnog procesa. Odrasli polaznici dolaze s različitim pozadinama, iskustvima, znanjem i stilovima učenja, stoga je važno uzeti u obzir njihove specifičnosti prilikom planiranja i izvođenja lekcija. Slijede metode i pristupi za prilagodbu lekcija različitim odraslim polaznicima.

5.1 Početna analiza sudionika

5.1.1 Procjena potreba

- ❖ **Upitnici i intervjui:** Prije početka programa obuke, provodimo upitnike i/ili intervjue sa sudionicima kako bismo dobili informacije o njihovoj pozadini, očekivanjima, ciljevima učenja i posebnim potrebama koje mogu imati.
- ❖ **Samoprocjena:** Pružamo priliku sudionicima da samostalno procijene svoje znanje i vještine te identificiraju područja u kojima im je potrebna dodatna pomoć ili informacije.

5.1.2 Utvrđivanje stilova učenja

- ❖ **VARK model:** Korištenje VARK upitnika (vizualni, auditivni, čitanje-pisanje, kinestetički stilovi učenja) za određivanje stila učenja koji najbolje odgovara svakom polazniku.
- ❖ **Višestruke inteligencije:** Primjena teorije višestrukih inteligencija (Howard Gardner), koja prepoznaje različite tipove inteligencije poput logičko-matematičke, lingvističke, prostorne, glazbene, tjelesno-kinestetičke, interpersonalne i intrapersonalne.

5.2 Prilagođavanje nastavnih metoda

5.2.1 Različite nastavne metode

- ❖ **Multimedijalne prezentacije:** Uporaba videa, grafika, dijagrama i drugih vizualnih materijala za polaznike koji najbolje uče putem vizualnih podražaja.
- ❖ **Rasprave i debate:** Poticati auditivne polaznike kroz usmene rasprave, slušanje i razmjenu mišljenja.
- ❖ **Praktične vježbe i radionice:** Za kinestetičke polaznike važno je uključiti praktične aktivnosti gdje mogu fizički sudjelovati i eksperimentirati.

- ❖ **Čitanje i pisanje:** Korištenje pisanih materijala, zadataka i eseja za polaznike koji najbolje uče kroz čitanje i pisanje.

5.2.2 Personalizirano učenje

- ❖ **Mentorstvo i individualno savjetovanje:** Dodjela mentora koji pružaju podršku i smjernice prema specifičnim potrebama pojedinih polaznika.
- ❖ **Fleksibilni planovi učenja:** Omogućiti polaznicima da biraju tempo i redoslijed učenja, što je posebno važno za one koji rade ili imaju druge obveze.

5.3 Stvaranje inkluzivnog obrazovnog okruženja

5.3.1 Sudjelovanje i uključenost

- ❖ **Poticanje aktivnog sudjelovanja:** Korištenje metoda kao što su vođenje dnevnika, refleksivni eseji i sudjelovanje u projektima kako bi se polaznici aktivno uključili u proces učenja.
- ❖ **Grupni rad:** Organiziranje grupnih projekata i radionica gdje polaznici mogu surađivati, dijeliti iskustva i učiti jedni od drugih.

5.3.2 Podrška i motivacija

- ❖ **Pozitivno okruženje:** Stvaranje podržavajućeg i poticajnog okruženja u kojem se polaznici osjećaju sigurnima dijeliti svoje ideje i iskustva.
- ❖ **Redovite povratne informacije:** Pružanje redovitih povratnih informacija koje su konstruktivne i motivirajuće, kako bi polaznici znali gdje napreduju i gdje mogu unaprijediti svoje znanje i vještine.

5.4 Korištenje tehnologije i digitalnih alata

5.4.1 Online platforme

- ❖ **E-učionice:** Korištenje online učionica kao što su Moodle, Blackboard ili Google Classroom za pristup materijalima, zadacima i forumima za raspravu.
- ❖ **Interaktivne online radionice:** Korištenje alata za videokonferencije poput Zooma ili Microsoft Teamsa za vođenje interaktivnih radionica i sastanaka u stvarnom vremenu.

5.4.2 Digitalni alati

- ❖ **Platforme za suradnju:** Korištenje alata poput Google Docsa, Trella ili Slacka za timski rad i komunikaciju.
- ❖ **Online resursi i aplikacije:** Preporuka online resursa, aplikacija i alata za samostalno učenje i produbljivanje znanja, kao što su Khan Academy, Coursera, Duolingo itd.

5.5 Kontinuirano praćenje i prilagodba

5.5.1 Redovito praćenje napretka

- ❖ **Evaluacijski obrasci:** Redovito prikupljanje povratnih informacija putem evaluacijskih obrazaca, anketa i upitnika.
- ❖ **Analiza rezultata:** Analiziranje postignuća i napretka polaznika te prilagodba kurikuluma prema rezultatima i povratnim informacijama.

5.5.2 Prilagodba kurikuluma

- ❖ **Fleksibilnost:** Prilagodba sadržaja i nastavnih metoda u skladu s potrebama i napretkom polaznika.
- ❖ **Personalizirani planovi:** Razvoj individualiziranih planova učenja za polaznike kojima je potrebna dodatna podrška ili imaju specifične ciljeve.

6. Korišćenje tehnologije

Korištenje tehnologije za edukaciju odraslih polaznika o održivom gospodarenju otpadom omogućuje inovativne i interaktivne pristupe koji poboljšavaju kvalitetu poučavanja i učenja. Slijede načini na koje tehnologija može podržati edukatore odraslih polaznika u obradi teme održivog gospodarenja otpadom.

6.1 Online platforme za učenje i poučavanje

6.1.1 E-učionice

- ❖ **Moodle, Blackboard, Google Classroom:** Ove platforme omogućuju edukatorima kreiranje i upravljanje online učionicama gdje mogu dijeliti nastavne materijale, zadatke i resurse. Također omogućuju komunikaciju između edukatora i polaznika putem foruma, soba za razgovor i poruka.
- ❖ **Upravljanje kurikulumom:** Edukatori mogu koristiti ove platforme za organiziranje kurikuluma, praćenje napretka polaznika te vrednovanje njihovih postignuća.

6.1.2 Online radionice i webinar

- ❖ **Zoom, Microsoft Teams, Webex:** Ove platforme omogućuju organiziranje interaktivnih online radionica gdje edukatori mogu uživo prezentirati sadržaje, olakšati rasprave i provoditi praktične vježbe.
- ❖ **Snimanje sesija:** Online radionice se mogu snimiti, omogućujući sudionicima da ih naknadno pogledaju ili ponove određene dijelove.

6.2 Interaktivni sadržaj i alati

6.2.1 Multimedijalne prezentacije

- ❖ **Prezi, PowerPoint, Canva, drugi:** Edukatori mogu kreirati angažirajuće i interaktivne prezentacije koje uključuju videozapise, slike, animacije i interaktivne elemente kako bi objasnili koncepte održivog gospodarenja otpadom.
- ❖ **Uključenost sudionika:** Sudionici mogu sudjelovati u prezentacijama kroz pitanja, kvizove i druge interaktivne aktivnosti.

6.2.2 Online kvizovi i igre

- ❖ **Kahoot!, Quizizz, Mentimeter, drugi:** Ove platforme omogućuju kreiranje online kvizova i igara koji pomažu u testiranju znanja sudionika i motiviraju ih na aktivno sudjelovanje.
- ❖ **Povratne informacije u stvarnom vremenu:** Edukatori mogu odmah dobiti povratne informacije o znanju sudionika i prilagoditi svoje nastavne metode.

6.3 Alati i platforme za suradnju

6.3.1 Digitalni alati za suradnju

- ❖ **Google Docs, Trello, Slack:** Ovi alati omogućuju edukatorima i sudionicima suradnju na projektima, dijeljenje dokumenata i informacija te komunikaciju u stvarnom vremenu.
- ❖ **Grupni rad na daljinu:** Omogućuje sudionicima koji se fizički nalaze na različitim lokacijama da zajedno rade, potičući suradnju i dijeljenje znanja.

6.3.2 Društvene mreže i online zajednice

- ❖ **Facebook grupe, LinkedIn, Twitter:** Edukatori mogu koristiti društvene mreže za stvaranje grupa i zajednica gdje mogu dijeliti informacije, resurse i iskustva.
- ❖ **Povezivanje s globalnom zajednicom:** Sudionici mogu sudjelovati u globalnim raspravama o održivom gospodarenju otpadom i dobiti uvide iz različitih kulturnih i geografskih konteksta.

6.4 Korištenje naprednih tehnologija

6.4.1 Virtualna stvarnost (VR) i proširena stvarnost (AR)

- ❖ **Praktično učenje u simuliranim okruženjima:** Tehnologije VR i AR omogućuju simulaciju stvarnih situacija, kao što je proces recikliranja ili gospodarenje otpadom na odlagalištima, omogućujući sudionicima stjecanje praktičnog iskustva u sigurnom i kontroliranom okruženju.
- ❖ **Duboko učenje:** Ove tehnologije omogućuju dublje i interaktivnije učenje, povećavajući angažman i razumijevanje sudionika.

6.4.2 Umjetna inteligencija (AI)

- ❖ **Personalizirano učenje:** AI može analizirati podatke o napretku sudionika u učenju i predložiti personalizirane planove učenja prilagođene njihovim potrebama i stilu učenja.
- ❖ **Chatbot asistenti:** Korištenje chatbotova za odgovaranje na pitanja sudionika, pružanje dodatnih informacija i podršku u učenju.

6.5 Praćenje i evaluacija

6.5.1 Korištenje analitičkih alata

- ❖ **Analitika učenja:** Platforme poput Moodlea i Blackboarda nude analitičke alate za praćenje napretka polaznika, analizu njihovog sudjelovanja i postignuća te prepoznavanje područja gdje im je potrebna dodatna pomoć.
- ❖ **Prilagodba lekcija u hodu:** Na temelju analitičkih podataka, edukatori mogu prilagoditi nastavne metode i sadržaje kako bi bolje odgovarali potrebama polaznika.

6.5.2 Povratne informacije

- ❖ **Digitalne ankete i upitnici:** Online ankete i upitnici za prikupljanje povratnih informacija od sudionika o kvaliteti lekcija, nastavnih materijala i metoda poučavanja.
- ❖ **Redovito praćenje i prilagodba:** Na temelju povratnih informacija, edukatori redovito prilagođavaju i poboljšavaju lekcije kako bi osigurali učinkovito i zadovoljavajuće učenje.

7. Resursi i materijali

7.1 Online platforme za učenje i poučavanje

7.1.1 E-učionice

- ❖ **Moodle:** Korisnički vodič za Moodle [[🔗](#)]
- ❖ **Google Classroom:** Pomoć i podrška za Google Classroom [[🔗](#)]

7.1.2 Online radionice i webinarari

- ❖ **Zoom:** Video tutorijali za Zoom [[🔗](#)]
- ❖ **Microsoft Teams:** Video trening za Microsoft Teams [[🔗](#)]

7.2 Interaktivni sadržaj i alati

7.2.1 Multimedijalne prezentacije

- ❖ **Prezi Support:** Podrška i vodiči za korištenje Prezija za stvaranje interaktivnih prezentacija [[🔗](#)]
- ❖ **Canva Design School:** Vodiči i tečajevi za korištenje Canve za dizajn vizualnog sadržaja [[🔗](#)]
- ❖ **Kahoot! Academy:** Resursi i vodiči za stvaranje interaktivnih kvizova i igara [[🔗](#)]

7.2.2 Online kvizovi i igre

- ❖ **Kahoot!:** Kako koristiti Kahoot! [[🔗](#)]
- ❖ **Mentimeter:** Korisnički vodič za Mentimeter [[🔗](#)]

7.3 Alati i platforme za suradnju

7.3.1 Digitalni alati za suradnju

- ❖ **Google Docs:** Pomoć za Google Docs [[🔗](#)]
- ❖ **Trello:** Vodič za Trello [[🔗](#)]
- ❖ **Slack:** Centar za pomoć Slacka [[🔗](#)]

7.3.2 Društvene mreže i online zajednice

- ❖ **Facebook grupe:** Pomoć za Facebook grupe [[🔗](#)]

- ❖ **LinkedIn:** LinkedIn Learning [[🔗](#)]

7.4 Korištenje naprednih tehnologija

7.4.1 Virtualna stvarnost (VR) i proširena stvarnost (AR)

- ❖ **Google Expeditions:** Vodič za Google Expeditions [[🔗](#)]
- ❖ **Unity za VR i AR:** Unity Learn [[🔗](#)]

7.4.2 Umjetna inteligencija (AI)

- ❖ **IBM Watson:** Dokumentacija za IBM Watson [[🔗](#)]
- ❖ **Chatbotovi:** Vodič za chatbote [[🔗](#)]

7.5 Praćenje i evaluacija

- ❖ **Moodle Analytics:** Dokumentacija za Moodle Analytics [[🔗](#)]
- ❖ **Google Analytics:** Akademija Google Analyticsa [[🔗](#)]
- ❖ **SurveyMonkey:** Vodič za SurveyMonkey [[🔗](#)]
- ❖ **Google Forms:** Pomoć za Google Forms [[🔗](#)]

7.6 Opći resursi o gospodarenju otpadom i održivom razvoju

- ❖ **Europska agencija za okoliš (EEA):** Informacije o gospodarenju otpadom i održivom razvoju u Europi [[🔗](#)]
- ❖ **Zero Waste Europe:** Organizacija koja promiče strategije za smanjenje otpada i održivi način života [[🔗](#)]
- ❖ **Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP):** Globalne smjernice i strategije za održivi razvoj [[🔗](#)]

7.7 Obrazovni pristupi i metode za odrasle

- ❖ **Malcolm Knowles - The Adult Learner:** Klasično djelo o teoriji i praksi obrazovanja odraslih [[🔗](#)]

- ❖ **Brookfield, S. D. (2013). Powerful Techniques for Teaching Adults:** Knjiga koja nudi različite tehnike i pristupe za podučavanje odraslih [[🔗](#)]

7.8 Online platforme za učenje i poučavanje

- ❖ **Moodle Documentation:** Službena dokumentacija za Moodle, online platformu za učenje [[🔗](#)]
- ❖ **Google Classroom Help:** Službena pomoć i upute za korištenje Google Classrooma [[🔗](#)]
- ❖ **Zoom Video Tutorials:** Službeni video tutorijali o korištenju Zooma za online radionice i sastanke [[🔗](#)]
- ❖ **Google Expeditions:** Vodič za korištenje Google Expeditionsa za virtualne obilaske [[🔗](#)]
- ❖ **Unity Learn:** Resursi za učenje korištenja Unityja za stvaranje VR i AR iskustava [[🔗](#)]
- ❖ **IBM Watson Documentation:** Dokumentacija za IBM Watson, alat umjetne inteligencije [[🔗](#)]

7.9 Alati i platforme za suradnju

- ❖ **Google Docs Help:** Službena pomoć za Google Docs, alat za suradnju i dokumente [[🔗](#)]
- ❖ **Trello Guide:** Službeni vodiči za korištenje Trella za upravljanje projektima [[🔗](#)]
- ❖ **Slack Help Center:** Službena podrška za Slack, alat za komunikaciju i suradnju [[🔗](#)]

7.10 Resursi o gospodarenju otpadom u Sloveniji, Hrvatskoj i Sjevernoj Makedoniji

a. Slovenija

- ❖ **Ministarstvo za okoliš i prostor Republike Slovenije:** Službena stranica Ministarstva za prirodne resurse i prostorno planiranje, uključujući dokumente i izvješća o gospodarenju otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **Statistički ured Republike Slovenije (SURs):** Stranica s detaljnim statističkim podacima o gospodarenju otpadom u Sloveniji [[🔗](#)]
- ❖ **Ekologi bez granica:** Slovenska nevladina organizacija koja radi na edukaciji i podizanju svijesti o gospodarenju otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **Ekologi bez granica. Zero Waste Slovenija** [[🔗](#)]
- ❖ **Snaga Ljubljana. Odvajajmo otpad** [[🔗](#)]
- ❖ **Eko-škola. Program Ekoškola** [[🔗](#)]
- ❖ **Circular Change** [[🔗](#)]
- ❖ **Očistimo Sloveniju** [[🔗](#)]

b. Hrvatska

- ❖ **Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja:** Službena stranica Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Hrvatske, uključujući dokumente i strategije za gospodarenje otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **Zelena čistka:** Nacionalna kampanja za čišćenje i podizanje svijesti o važnosti dobrog gospodarenja otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **Državni zavod za statistiku (DZS):** Hrvatski statistički ured koji pruža podatke o gospodarenju otpadom [[🔗](#)]

c. Sjeverna Makedonija

- ❖ **Министерство за животна средина и просторно планирање (MZSP):** Službena stranica makedonskog Ministarstva, koja sadrži informacije o zakonodavstvu i strategijama za gospodarenje otpadom [[🔗](#)]

- ❖ **Еко-свест:** Makedonska nevladina organizacija koja radi na ekološkim projektima i obrazovanju o gospodarenju otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **Државен завод за статистика на Република Македонија (DZS):** Službena stranica makedonskog zavoda za statistiku koji pruža podatke o gospodarenju otpadom [[🔗](#)]

7.11 Dodatni izvori i resursi

- ❖ **Europska agencija za okoliš (EEA):** Izvješća i statistike o gospodarenju otpadom u europskim zemljama, uključujući Sloveniju, Hrvatsku i Sjevernu Makedoniju [[🔗](#)]
- ❖ **Zero Waste Europe:** Informacije o politikama i strategijama za smanjenje otpada u europskim zemljama [[🔗](#)]
- ❖ **Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP):** Globalne smjernice i strategije za gospodarenje otpadom [[🔗](#)]
- ❖ **"From Digital Literacies to Digital Problem Solving: Expanding Technology-rich Learning Opportunities for Adults" (Znanstveni članak):** Ovaj članak ispituje različite pristupe i tehnologije za obrazovanje odraslih [[🔗](#)]
- ❖ **"Adult learners' needs in online and blended learning" (Znanstveni članak):** Ovaj rad opisuje kako kombinacija tradicionalnih metoda i tehnologije može poboljšati ishode učenja za odrasle [[🔗](#)]

8. Procjena i evaluacija

Procjena i evaluacija ključni su elementi procesa edukacije jer omogućuju povratne informacije o napretku sudionika i učinkovitosti programa edukacije. Pažljivo planiranje i provedba ovih procesa omogućuju edukatorima da prilagode metode poučavanja i sadržaj potrebama i postignućima polaznika. Ova poglavlja detaljno opisuju različite pristupe procjeni i evaluaciji te nude praktične smjernice za njihovu provedbu.

8.1 Svrha i ciljevi evaluacije

8.1.1 Svrha evaluacije

- ❖ **Mjerenje napretka polaznika:** Procjena omogućuje edukatorima praćenje napretka polaznika i procjenu postižu li ciljeve učenja.
- ❖ **Prepoznavanje potrebe za prilagodbom nastavnih metoda:** Procjena pomaže identificirati područja u kojima polaznicima treba dodatna pomoć ili prilagodba kurikuluma.
- ❖ **Povratne informacije:** Omogućuje davanje konstruktivnih povratnih informacija polaznicima o njihovim postignućima i područjima koja treba poboljšati.

8.1.2 Ciljevi evaluacije

- ❖ **Odrediti razinu razumijevanja i znanja:** Procjena koliko su polaznici usvojili ključne koncepte i vještine vezane uz gospodarenje otpadom.
- ❖ **Poticanje samorefleksije:** Poticanje polaznika da razmisle o svom učenju i identificiraju svoje snage i slabosti.
- ❖ **Doprinos stalnom unapređenju programa:** Podaci iz evaluacije koriste se za poboljšanje kvalitete obrazovnog programa.

8.2 Vrste evaluacija

8.2.1 Formativna procjena

- ❖ **Svrha:** Praćenje napretka polaznika i pružanje povratnih informacija kako bi se prilagodile lekcije.
- ❖ **Metode:** Uključuju online zadatke, kratke testove, kvizove, refleksivne eseje i rasprave.
- ❖ **Primjeri:**

- ❖ **Kratki testovi i kvizovi:** Redoviti kratki testovi za provjeru razumijevanja ključnih koncepata.
- ❖ **Refleksivni eseji:** Polaznici pišu eseje o tome kako su primijenili svoje znanje u praksi.

8.2.2 Sumativna evaluacija

- ❖ **Svrha:** Procjenjuje ukupni napredak polaznika na kraju jedinice ili programa.
- ❖ **Metode:** Uključuju završne ispite, projekte, prezentacije i izvješća.
- ❖ **Primjeri:**
- ❖ **Završni ispiti:** Pisani ispiti koji obuhvaćaju sav sadržaj edukacijskog programa.
- ❖ **Projekti:** Grupni ili individualni projekti koji uključuju istraživanje i prezentaciju rezultata.

8.3 Metode procjene

8.3.1 Kvalitativne metode

- ❖ **Intervjui:** Dubinski intervjui s polaznicima u kojima oni iznose svoja iskustva, razumijevanje i mišljenja o procesu učenja.
- ❖ **Promatranje:** Izravno promatranje polaznika tijekom aktivnosti kako bi se dobio uvid u njihove vještine i ponašanje.

8.3.2 Kvantitativne metode

- ❖ **Ankete i upitnici:** Struktuirani upitnici koji mjere različite aspekte učenja, zadovoljstva i postignuća.
- ❖ **Testovi i kvizovi:** Standardizirani testovi i kvizovi koji mjere znanje i razumijevanje polaznika.

8.4 Alati za procjenu

8.4.1 Digitalni alati

- ❖ **Moodle:** Platforma za kreiranje i provedbu online testova, kvizova i zadataka. Dokumentacija za Moodle
- ❖ **Google Forms:** Alat za kreiranje online upitnika i prikupljanje podataka. Pomoć za Google Forms

8.4.2 Analitički alati

- ❖ **Google Analytics:** Alat za praćenje interakcija polaznika s edukacijskim sadržajem. Akademija Google Analytics
- ❖ **Moodle Analytics:** Alat za analizu napretka u učenju i interakcija na platformi Moodle. Dokumentacija za Moodle Analytics

8.5 Povratne informacije i napredak

8.5.1 Pružanje povratnih informacija

- ❖ **Konstruktivne povratne informacije:** Pružanje povratnih informacija koje su specifične, relevantne i usmjerene na poboljšanja.
- ❖ **Redovite povratne informacije:** Pružanje redovitih povratnih informacija kako bi se omogućile stalne prilagodbe nastavnih metoda.

8.5.2 Korištenje podataka za poboljšanje

- ❖ **Analiza podataka:** Sustavna analiza podataka iz evaluacije kako bi se identificirali trendovi i područja za poboljšanje.
- ❖ **Prilagodba programa:** Na temelju analize podataka, prilagodba nastavnih metoda, sadržaja i aktivnosti kako bi se povećala učinkovitost programa edukacije.

8.6 Uključivanje polaznika u procjenu

8.6.1 Samoprocjena

- ❖ **Razvijanje refleksivnih vještina:** Poticanje polaznika da razmisle o svom učenju i prepoznaju svoja postignuća i područja za poboljšanje.
- ❖ **Korištenje dnevnika i refleksivnih eseja:** Poticanje polaznika da redovito vode refleksivne dnevnike i pišu eseje o svom napretku.

8.6.2 Vršnjačka evaluacija

- ❖ **Grupni rad:** Poticanje polaznika da rade zajedno i evaluiraju grupne projekte i zadatke.
- ❖ **Povratne informacije od vršnjaka:** Polaznici daju povratne informacije svojim vršnjacima, čime se potiče suradnja i kritičko razmišljanje.

